SaferGloben lausunto Aloite puolustushankintojen sääntelystä

Puolustusvaliokunta 17.02.2026

Maria Mekri, toiminnanjohtaja, SaferGlobe

SAFERGLOBE
KONFLIKTIVALMIUS

SaferGlobe on riippumaton suomalainen ajatushautomo, joka tuottaa tietoa ja kehittää työvälineitä kestävän rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi.

- toiminut 15 vuotta
- ainoa riippumaton, ammattilainen rauhan ja turvallisuuden ajatushautomo Suomessa
- SaferGlobe ylläpitää Suomen asevalvontaraporttia, jossa on Suomen asevientitilastot vuodesta 2002 lähtien

NYKYTILANNE ASEKAUPASSA JA VALVONNASSA

- Entistä monimutkaisempia puolustushankkeita, joissa tuonteja, vientejä ja yhteiskehittelyitä.
- Nykyinen sääntely koskaa lähinnä asevientejä mutta yhteisissä puolustushankkeissa pyritään pyritään harmonisoimaan lupamenettelyitä.
- Elinkeinonharjoittajien puolustustuonnit?

NYKYTILANNE ASEKAUPASSA JA VALVONNASSA

- Sääntely on monimuotoistumassa, ja entistä enemmän huomioidaan yritysvastuullisuuden periaatteita.
  - Yritysvastuussa painottuvat tehostettu ihmisoikeushuolellisuus, humanitaarinen oikeus sekä ympäristövastuu. Yhä useammin ulko- ja ihmisoikeuspoliittinen arviointi ei ole erillinen eettinen lisä, vaan keskeinen osa kumppanien valintaa ja riskienhallintaa

- Asekauppa on entistä poliittisempaa
  - Uutena ja kasvavana huolena onkin asekauppojen yleinen hyväksyttävyys, jota pyritään paikkaamaan mm. tiedonantovelvoitteilla.
  - Israelin kanssa on viime vuosina jakanut jäsenvaltioita ja aiheuttanut laajaa keskustelua.

ALOITE TUKEE SUOMEN LAIN SÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMISTÄ

- Asetuontipäätöksiin tehdään muualla laajempaa viranomaisharkintaa, sillä ne ovat myös keskeinen osa ulkopolitiikkaa.
- Laajempi viranomaisharkinta on vahvistaa päätöksentekoa sekä tukea Suomen ulkopoliittisia tavoitteita.
- Yhteistyön luominen Ulkoministeriön kanssa tukee muuta yhteistyötä tulevaisuudessa.

ALOITE TUKEE VALTIONEUVOSTON PUOLUSTUSSELONTEON TOTEUTUSTA

- Varsinkin johdannon kohdan 47 mukaan materiaalihankintojen on tuettava Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

- Lisäksi se tukee selonteon johdannon kohtia 110–113 ja 118, jotka käsittelevät riippuvuuksia ulkomaisista toimitusketjuista, strategisten toimittajien luotettavuutta sekä poliittisten riskien vaikutusta puolustusmateriaalin saatavuuteen.

ALOITTEEN ESITTÄMÄ LAAJA HARKINTA LISÄÄ PÄÄTÖSTEN YLEISTÄ HYVÄKSYTTÄVYYTTÄ SEKÄ PROSESSIN LÄPINÄKYVYYTTÄ

- Aloite tukee kansalaisten luottamusta siihen, että puolustusta rakennetaan Suomen arvojen mukaisesti. Puolustusselonteon kohdat 5 ja 6 korostavat, että maanpuolustustahto perustuu luottamukseen ja että puolustus nojaa yhteiskunnan laajaan tukeen. Puolustushankintojen laajempi ja läpinäkyvämpi viranomaisarviointi tukee tätä luottamusta ja lisää yleistä kykyä vastata haitalliseen hybridivaikuttamiseen.

- Vientivalvontaan liittyvä laaja yhteistyö tukee Suomea mutta vastaavanlaista tiedonvaihtoa ei ole tuonteihin liittyen. Tämä tarkoittaa, ettei ole mahdollista käsitellä nousevia kysymysmerkkejä.

KANSAINVÄLISEN SÄÄNTELYN YHDENMUKAISTAMINEN TULEE VAATIMAAN MERKITTÄVIÄ MUUTOKSIA SUOMEN NYKYISIIN KÄYTÄNTÖIHIN

Varsinkin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus puolustusvalmiutta koskevien hankkeiden lupamenettelyn nopeuttamisesta (COM2025/821) muuttanee niin Suomen kuin koko Euroopan toimintatapoja liittyen asehankintaan. Tämä harkinta tulee olemaan huomattavasti laajempaa kuin aloitteen esittämä suppea harkinta.

”Kansallinen lupamenettely varmistaa, että puolustusvalmiushankkeet *toteutetaan turvallisesti ja täysin asiaankuuluvien* ympäristö-, sosiaali-*, työ-* ja muiden turvallisuusvaatimusten mukaisesti *prosessin kaikissa vaiheissa*. Unionin ympäristölainsäädännössä vahvistetaan kansallisen lupamenettelyn sisällön yhteiset edellytykset, joilla varmistetaan korkeatasoinen ympäristönsuojelu… *Tämä lähestymistapa mahdollistaisi* Euroopan puolustusteollisuuden ja raaka-aineiden kapasiteetin kestävän *ja vastuullisen kehittämisen…* ”

LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TOTEUTUS

SaferGloben käsityksen mukaan, lain muutos voidaan toteuttaa suhteellisen helposti lisäämällä nykylakiin 1531/2011
1) Lisäämällä lain alkuun periaatelauseke:

puolustus- ja turvallisuushankintoja suunniteltaessa ja toteutettaessa on arvioitava hankinnan merkitys Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten linjausten sekä kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta.

2) Lisäämällä 8 luvun 48 §:ään poissulkemisperuste, jonka mukaan tarjoaja voidaan sulkea pois, jos on perusteltu syy epäillä sen tai sen keskeisten alihankkijoiden syyllistyneen vakaviin tai järjestelmällisiin kansainvälisen oikeuden, humanitaarisen oikeuden tai ihmisoikeussopimusten loukkauksiin, ja jos poissulkeminen on välttämätöntä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten linjausten tai kansainvälisten velvoitteiden noudattamiseksi.

SaferGlobe katsoo, että aloitteen mukainen muutos tukee siirtymää kohti tulevaisuuteen katsovaa, riskiperustaista, tehokasta ja yhdenvertaista puolustushankintojen lupahallintoa sekä vahvistaa Suomen turvallisuutta ja kansainvälistä uskottavuutta. Suomen jääminen jälkeen eurooppalaisesta asevalvonnan ja puolustushankintojen sääntelyn kehityksestä, lisää strategisia riippuvuuksia ja heikentää päätöksenteon ennakoitavuutta pitkällä aikavälillä.

SAFERGLOBE

KIITOS!

